A NŐI BECSÜLET.

Írta: SZÁSZ ZOLTÁN.

A férfinak becsülete van, a nőnek csak hírneve. Ez az állítás, melyet egy más alkalommal hegyeztem ki ilyen epigrammatikus aforizmává, s mely ép ezért nem elég kimerítő és pontos, nagyjában és lényegében mégis alkalmas arra, hogy a mai női becsület természet--rajzát megvilágítsa. Ez a becsület úgy viszonyük a férfiéhoz, mint a nő egész élete a férfi életéhez: kevesebboldalú, szűkebbkörű, ingatagabb, homályosabb, csenevészebb, védtelenebb mint a férfibecsület. Lényeges különbség tehát közöttük nincs, amiként egyáltalában becsület és becsület közt nem is lehet, hanem csak fokozati, fejlettségbeli, erőteljességbeli.

Igaz, amiként a mai nőt, különösen a magasabb helyzetű osztályok nőit egy dolog gyökeresen, kirívó sajátosságként elválaszt a férfiaktól, azonképen a női becsületnek is van egy oly uralkodó varázsa, egy olyan jellemző színezete, melyet a férfiéban hiába keresnénk. S ez a nemi jelleg. A mai nő s különösen eme felsőbb osztályok női, ahol egyáltalában a női becsület, mint sajátos jelenség teljes pompájában kivirul — már amennyiben itt pompáról lehet szó — egyéniségük, élet-viszonylataik túlnyomó százalékát illetőleg nemi lények. Legkegyeltebb pályájuk, megélhetési alapjuk a házasság, ennek megkötésénél, sikeres kihasználásánál, betöltésénél mind olyan tulajdonságok a lényegesek, melyek a nemi lény, a szerelmi nő és a gyermek-szülő és nevelő nő, a feleség és az anya sajátságai. Mint a háztartás vezetőjében, értékes ugyan még ma is a nőben a rendesség, pontosság, számítóképesség, üzleti szellem s még néhány polgári erény, mindennek a gyakorlása azonban bizonyos kiskorú jobbágyi minőségben történik, mivel nem pénzszerzésre, nem a társadalmi, családonkénti munkára vonatkoznak, hanem csupán a férj által juttatott pénz felhasználására s a háztartás meglevő értékeinek gondozására. S ép ezért a feleség csak a férjével, az ő cégtársával és munkaadójával szemben van általános polgári, gazdasági viszonylatban s a többi világtól el van teljesen különítve. Az ő háza, az ő vára — ennek ő a gazdasági foglya. A várúr pedig a férje.

A külvilággal csak ennek testén keresztül érintkezik. Férjét pedig legtöbb esetben elsősorban a neme által, azaz nemi működések, feleségi és anyai cselekedetek által tartja fogva, illetve fogta egykor a házasságkötés körüli időben létezett szerelmi ingerrel meg. Ha tehát ma már nem is lehet azt mondani, hogy a nő tökéletesen és kizárólag nemi lény, kétségtelen, hogy lényének súlypontja exisztenciájának fő tényezője, egyéniségének alapszíne nemi működésekben rejlik.

Ily körülmények közt tehát természetes, hogy a nő becsülete is nemi szempontoktól függ. A tisztességes nő a ma uralkodó felfogás szerint a nemileg feddhetetlen, a házasságon kívül nemi életet nem élő nő. A női bűn par excellence ép ezért a társadalom alsó rétegeiben a prostitúció, a felső rétegekben a házasságtörés. Annak a nagyjában helyes elméletnek, hogy egymaga a prostitúció a női nemnek mint. egy sajátos becstelensége. melynek a férfiaknál a vagyon- és élet-elleni vétségek temérdek fajtájában rejlő sokféle becstelenségek felelnek meg, egyenes következése, hogy a mai nő becsülete is prostitúció-mentességével áll szoros összefüggésben. Mindenki csak azokat a bűnöket követi el, amelyek elkövetésére alkalma van. A pénztárosok sikkasztani szoktak s nem lesznek vadorzók. A proletár lop, rabol, vagy gyilkol. de nem uzsoráskodik. A polgári nő

is, aki jórészt még ki van zárva a társadalmi munkából, a vagyon-eloszlás csatorna-rendszerének partjairól, természetszerűleg nem követhet el gyakran vagyon elleni vétségeket. Becsülete tehát abból a szempontból nem is igen fejlődött ki. Se ő maga nem érzi a büntető-törvénykönyv ide vonatkozó paragrafusainak ama mágikus hatását, mely a férfit oly nagy tiszteletre és óvatosságra kényszeríti. Nóra, Ibsen hősnője, a legnagyobb lelki nyugalommal hamisít váltót, mivel családi légkörben kifejlett lelkületében nincs szerve a polgári becstelenség átérzésére. Nagyon természetes viszont, hogy nagyon kifejlett érző képessége van a nőnek a nemi becsületre vonatkozólag. Leánytisztaság, hitvesi hűség, sőt némileg még az anyai lelkiismeretesség — ha nevelői szakértelem nem is — oly értékek, amiknek minden nő nagy fontosságot tulajdonít. A család világán belül ezek ugyanis a női érték fokmérői j az ő világa pedig ma még jórészt a család.

A nemi becsület azonban nem csak szűkebb körű, hanem bizonytalanabb, védtelenebb, mint az általános emberi, társadalmi becsület. Leánytisztaság, hitvesi hűség, ezek a család részben melegházszerű, részben pinceszerű világának, részben dísznövényzetű, részben penészvirágszerű termékei. Ez a világ nem oly világos, napfénytől elárasztott, szabályosan szervezett mint a külső, a társadalmi élet. S különösen eme világnak ama zugai, melyeket a női lelkek és női cselekvési körök alkotnák. A társadalmi cselekvések mintegy napfényben, mindenki által ellenőrzötten történnek. Legalább ami itt titokban történik, az titkolja eme titkosságát. A nő nemi életét kitevő cselekvések vagy nem-cselekvések ellenben elfogadottan félhomályban történnek, ép ezért titokszerűen, anélkül hogy e titokszerűség titkolandó volna. Sőt ellenkezőleg a szeméremnek, mely a nemi életre, főleg a nőire nézve kötelező, az a hajlama van, hogy azt az egész életterületet homályba borítsa. A szemérem mintegy az a hófehér lepedő, melyre a nemi élet homályos mozgóképei rávetődnek.

Egy ily világban a cselekvések ellenőrzése sokkal nehezebb, mint ott, ahol minden napfényben történik. S ép ezért válik a női becsület is mintegy az igazi becsület árnyképévé, hirnévvé. Egy férfi, akiről nem tudjuk egész bizonyossággal, hogy lopott, sikkasztott vagy csalt, becsületes ember, s mindenki óvakodik róla mást állítani. Egy nőről viszont legnagyobb nyugalommal mondogatják, hogy ártatlanságát kilenc-tizedrésznyire elflirtelte, vagy hogy hitvesi hűségét többször megtörte. Az előbbi esetben, a férfival szemben azért óvatos mindenki, mivel a férfi bűncselekvéseit a vádlónak bizonyítania kell, és ha igazak, a legtöbb esetben lehet is; a másikban, a nővel szemben azonban ez nem szükséges, de nem is igen lehet. Természetesen mindez nem törvénykezési gyakorlatra, hanem az általános társadalmi életre vonatkozik. Ami azonban ebben az esetben fontosabb is.

Íme, a női becsület és a női élet párhuzamossága, adekvátsága egyre kétségtelenebbé válik. Ép ezért nem a törvények szigorítása, nem a közfelfogás ú. n. nemesbülése fogja a női becsületet mai szegényes, szűkkörű állapotából kiemelni, hanem magának az egész női nemnek gazdasági és ebből folyó erkölcsi és szellemi felszabadulása. Ha majd a nő működési köre túlszélesül a családi élet, a nemi érzések keretein, s tudni fogja a férfi működési körét, akkor majd a női becsület is elveszti sajátos nemi jellegét s némi mellékes elemeitől eltekintve, azonos lesz a férfibecsülettel. S ez a fejlődés, mely mindenféle kettős morált meg fog szüntetni, elő fogja idézni azt is, hogy a női becsület, mely ma inkább csak hirnév, igazi becsületté fog emelkedni.